

บทที่ 3

การเลือกตั้งทั่วไป 24 กรกฎาคม 2531 : เขตเลือกตั้งที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี

ความเป็นมาของการเลือกตั้งทั่วไป 24 กรกฎาคม 2531

หลังการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 แล้ว พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก็ได้รับความไว้วางใจจากพรรคการเมืองสำคัญ 4 พรรค คือ พรรคประชาธิปัตย์ (ส.ส.100 คน) พรรคชาติไทย (ส.ส.63 คน) พรรคกิจสังคม (ส.ส.51 คน) และพรรคราษฎร (ส.ส.20 คน) ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์จึงได้จัดตั้งรัฐบาลชุดที่ 45 ของประเทศไทยขึ้น โดยประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของบรรดาพรรคการเมืองทั้ง 4 พรรคดังกล่าว รวม 234 คน และกลุ่มพวกพ้องของนายกรัฐมนตรีเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอีกกลุ่มหนึ่งด้วย เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2529 รัฐบาลชุดนี้บริหารประเทศมาได้ 1 ปี 8 เดือน กับอีก 18 วัน คือเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 นายกรัฐมนตรีก็นำพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรขึ้นกราบบังคมทูล ดั่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า

"... นับแต่ได้มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 เป็นต้นมานั้น ปรากฏว่า พรรคการเมืองต่างๆ หลายพรรคไม่สามารถจะดำเนินการในระบอบพรรคการเมืองได้อย่างมีเอกภาพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคการเมืองยังไม่ยอมรับรู้ความคิดเห็นหรือมติของสมาชิกฝ่ายข้างมากในพรรคของตน อันเป็นการขัดต่อวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน สมควรยุบสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่...¹

¹ ไทยรัฐ (ฉบับประจำวันที 30 เมษายน พ.ศ.2511), หน้า 6.

สำหรับสาเหตุแห่งความขัดแย้งระหว่างนักรบ เมืองในรัฐสภาที่นำมาสู่การยุบสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ ซึ่งนับว่าเป็นครั้งที่ 3 ที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ตัดสินใจยุบสภานั้น² มีหลายประเด็นด้วยกัน คือ ในส่วนของพรรคการเมืองที่เข้าร่วมรัฐบาลทั้ง 4 พรรค ต่างก็มีปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคเองและขัดแย้งระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีแล้ว สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์กลุ่มหนึ่งก็เคลื่อนไหวจะทำการชักพอกนายพิชัย รัตตกุล หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ รองนายกรัฐมนตรีจากสาเหตุเรื่องเงินที่ได้รับบริจาคมาช่วยพรรคหาเสียงจำนวนหลายล้านบาท ที่นายพิชัยรับผิดชอบคนเดียว และไม่ยอมเปิดเผยรายละเอียดต่างๆ กับเรื่องที่ว่านายพิชัย รัตตกุล เสนอชื่อลูกชายของตน คือนายพิจิต รัตตกุล ไว้ในกลุ่มรายชื่อ 16 คน ของพรรคประชาธิปัตย์ ต่อพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี แทนที่จะเสนอจำนวน 25 รายชื่อตามมติของพรรค³ ต่อมาเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2530 ความขัดแย้งและแตกแยกภายในพรรคนี้ก็เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นจากการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ซึ่งปรากฏว่า กลุ่มของนายพิชัย รัตตกุล และ พ.ท.สนั่น ขจรประศาสน์ได้รับเสียงข้างมากขณะกลุ่มของนายเฉลิมพันธุ์ ศรีวิกรม์ และนายวีระ มุสิกพงศ์ กลุ่มที่แพ้จึงประกาศตัวเป็นกลุ่ม "10 มกรา" มีลักษณะเป็นมุ้งเล็กในมุ้งใหญ่ ดำเนินการทางการเมืองอย่างอิสระ โดยไม่รับฟังมติพรรค

ในด้านพรรคร่วมรัฐบาลอื่นๆ ก็มีกลุ่มเล็กๆ ในพรรค เช่นเดียวกับพรรคประชาธิปัตย์ เป็นต้นว่า พรรคชาติไทย เมื่อเปลี่ยนหัวหน้าพรรคจาก พล.ต.ประमाण อติเรกสาร เป็น พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ แล้ว ก็เกิดกลุ่มภายในพรรคขึ้น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มของ พล.ต.ประमाण อติเรกสาร กลุ่มของ พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ และกลุ่มของนายบรรหาร ศิลปอาชา พรรคกิจสังคมก็มีกลุ่มของ พล.อ.อ.สิทธิ เสวตศิลา หัวหน้าพรรค กลุ่มของนายพงษ์ สารสิน กลุ่มของ ร.ต.อ.สุรัตน์ โอสถานุเคราะห์ เป็นต้น

² วารสารผู้แทนราษฎร, ปีที่ 3, ฉบับที่ 21 (พฤษภาคม 2531), หน้า 4.

³ มติชนสุดสัปดาห์, ปีที่ 8 ฉบับที่ 404 (วันอาทิตย์ที่ 29 พฤษภาคม 2531), หน้า

ความขัดแย้งและแตกแยกระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการยุบสภา ก็เกิดขึ้นหลายครั้ง นับตั้งแต่เมื่อฝ่ายค้าน ซึ่งประกอบด้วยพรรคสหประชาธิปไตย 38 คน พรรค ประชากรไทย 25 คน พรรครวมไทย 19 คน พรรคกิจประชาคม 14 คน พรรคก้าวหน้า 7 คน พรรคมวลชน และพรรคชาติประชาธิปไตยพรรคละ 3 คน พรรคเสรีนิยม พรรคปวงชนชาวไทย พรรคพลังใหม่ และพรรคแรงงานประชาธิปไตยพรรคละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 113 คน ได้ร่วมกัน คัดค้านรัฐบาล และเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีหลายครั้ง⁴ ครั้งที่สำคัญ คือกรณีของ ร.ต.อ. สุรัตน์ โอสถานุเคราะห์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ จากพรรคกิจสังคม ซึ่งใช้อำนาจรัฐมนตรีอนุญาตให้นำไม้ซุงจากประเทศพม่าเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย ในวันลงมติ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้รับคะแนนไว้วางใจเพียง 120 เสียง ซึ่งนับว่าน้อยมาก ทั้งนี้เพราะว่าพรรคประชาธิปไตยมีความไม่ลงรอยกันภายในพรรค จึงงด ออกเสียง ทำให้เสียงสนับสนุนของฝ่ายรัฐบาลขาดหายไปนับกว่า 100 เสียง ร.ต.อ. สุรัตน์ โอสถานุเคราะห์จึงต้องลาออกจากตำแหน่ง และพรรคประชาธิปไตยกับพรรคกิจสังคมจึงเกิดความบาดหมางกันและกันขึ้นจากกรณีนี้

นอกจากนี้ เหตุการณ์หลายเหตุการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากจัดตั้งรัฐบาลแล้ว ก็มีผลทำให้ นายกรัฐมนตรีมีความลำบากในการตัดสินใจบริหารงาน เช่นกัน เป็นต้นว่า กรณีที่มีการทุจริตเกี่ยวกับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์กันอย่างกว้างขวางใหญ่โต พัวพันไปถึงพระราชอาคันตุกะชั้นผู้ใหญ่ และนาย ขุนทอง ภูผิวเดือน อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ของพรรคประชาธิปไตยด้วย จนตำรวจ ต้องทำการจับกุมพระภิกษุชั้นผู้ใหญ่ของวัดเทพศิรินทราวาสรูปหนึ่ง รวมทั้งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ระดับรองเลขาธิการรัฐมนตรี คนหนึ่งด้วย ประกอบกันในช่วงต้นปี พ.ศ. 2531 รัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พล.อ.อ. สิทธิ เสวตศิลา หัวหน้าพรรคกิจสังคม ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ได้ไปรับปากกับทางสหรัฐอเมริกาไว้ ได้เสนอ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์เข้าสู่สภา ซึ่งจะทำให้ฝ่ายไทยเสียเปรียบอย่างมาก เมื่อ พ.ร.บ. ดังกล่าวผ่านวาระที่ 1 ก็ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา พรรคประชาธิปไตยมีมติให้รับ ร่างของคณะกรรมการ แต่กลุ่ม 10 มกราไม่เห็นด้วยกับมติดังกล่าวของพรรค เพราะเห็นว่า

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521, มาตรา 137.

คณะกรรมการไม่ได้แก้ไขอะไรมากนัก ในการพิจารณา พ.ร.บ. ในวาระที่ 2 วาระที่ 3 กลุ่ม 10 มกราจึงยกมือคัดค้าน^๕ ร่วมกับพรรคฝ่ายค้าน แม้ว่าจะไม่สามารถทำให้ฝ่ายค้านได้รับเสียงข้างมากจนชนะฝ่ายรัฐบาลก็ตาม แต่ก็ทำให้พล อ. เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี วิตกว่าเสียงของฝ่ายรัฐบาลไม่มีเอกภาพเพียงพอ

ในระยะเวลาเดียวกันนี้ นายทหารระดับสูงของกองทัพบกท่านหนึ่ง คือ พล อ. ชาลิต ยงใจยุทธ ก็ประกาศว่าจะลาออกจากตำแหน่งในราวๆ เดือนพฤษภาคม 2531 ซึ่งนับว่าท่าความลำบากใจให้กับนายกรัฐมนตรีอย่างมากเช่นกัน และทางพรรคฝ่ายค้านก็ได้ร่วมกันเสนอชื่อสมาชิกจำนวน 84 คน เพื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี ซึ่งรวมถึงตัวนายกรัฐมนตรีด้วย หลังจากที่เคยประสบความล้มเหลว ในความพยายามจะขอ เปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีมาครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อเดือนเมษายน 2530 เพราะสมาชิกพรรคฝ่ายค้านซึ่งร่วมเซ็นชื่อไว้จำนวน 15 คน ขอดอนชื่อออกกลางที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากถูกข่มขู่ และถูกซื้อตัวด้วยเงินจำนวนมหาศาล การยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจครั้งนี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดของดอนชื่อและนายชวน หลีกภัย ประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้บรรจุในวาระการประชุม กำหนดให้เปิดอภิปรายในวันที่ 9 พฤษภาคม 2531

ต่อมารัฐมนตรีทั้ง 16 คน ของพรรคประชาธิปัตย์ พร้อมใจกันลาออกจากตำแหน่งเพื่อเปิดโอกาสให้นายกรัฐมนตรีจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่^๖ นายกรัฐมนตรีจึงตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 และต่อมาได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใหม่ ตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ คือ วันที่ 24 กรกฎาคม 2531^๗ นับเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 15 นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา และนับเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 4 ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันด้วย (โปรดดูตารางที่ 2)

^๕ มติชนสุดสัปดาห์, ปีที่ 8 ฉบับที่ 404 (วันอาทิตย์ที่ 29 พฤษภาคม 2531), หน้า 13.

^๖ วารสารผู้แทนราษฎร, ปีที่ 3 ฉบับที่ 21 (พฤษภาคม 2531), หน้า 4.

^๗ รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521, มาตรา 101, 104.

ตารางที่ 2 : การเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพรรคการเมือง

รัฐธรรมนูญ และวันเวลาประกาศใช้	การเลือกตั้งทั่วไป	จำนวนสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร (คน)	จำนวน พรรคการเมือง
ฉบับที่ 1 (27 มิถุนายน 2475)			
ฉบับที่ 2 (10 มิถุนายน 2475)			
	ครั้งที่ 1 (15 พฤศจิกายน 2476)	78	-
	ครั้งที่ 2 (8 พฤศจิกายน 2480)	91	-
	ครั้งที่ 3 (10 พฤศจิกายน 2481)	91	-
	ครั้งที่ 4 (6 มกราคม 2489)	96	-
ฉบับที่ 3 (9 พฤษภาคม 2489)	เลือกตั้งเพิ่ม		-
ฉบับที่ 4 (9 พฤศจิกายน 2490)	ครั้งที่ 5 (29 มกราคม 2491)	99	-
ฉบับที่ 5 (23 มีนาคม 2492)	เลือกตั้งเพิ่ม		-
	ครั้งที่ 6 (26 กุมภาพันธ์ 2495)	123	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รัฐธรรมนูญ และวันเวลาประกาศใช้	การเลือกตั้งทั่วไป	จำนวนสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร (คน)	จำนวน พรรคการเมือง
ฉบับที่ 6 (8 มีนาคม 2495)	ครั้งที่ 7 (26 กุมภาพันธ์ 2500)	160	23
	ครั้งที่ 8 (15 ธันวาคม 2500)	160	-
ฉบับที่ 7 (28 มกราคม 2502)	-		
ฉบับที่ 8 (20 มิถุนายน 2511)	ครั้งที่ 9 (10 กุมภาพันธ์ 2512)	219	14
ฉบับที่ 9 (5 ตุลาคม 2516)	ครั้งที่ 10 (26 มกราคม 2518)	269	42
ฉบับที่ 10 (7 ตุลาคม 2517)	ครั้งที่ 11 (4 เมษายน 2519)	279	39
ฉบับที่ 11 (22 ตุลาคม 2520)	-		
ฉบับที่ 12 (10 พฤศจิกายน 2520)	ครั้งที่ 12 (22 เมษายน 2522)	301	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รัฐธรรมนูญ และวัน เวลาประกาศใช้	การเลือกตั้งทั่วไป	จำนวนสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร (คน)	จำนวน พรรคการเมือง
ฉบับที่ 13 (22 ธันวาคม 2523)	ครั้งที่ 13 (18 เมษายน 2526)	324	16
	ครั้งที่ 14 (27 กรกฎาคม 2529)	347	16
	ครั้งที่ 15 (24 กรกฎาคม 2531)	357	16

ที่มา : พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, เอกสารการวิจัยการเลือกตั้ง ส.ส. ขอนแก่น เขต 3 18 เม.ย. 26
(กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527), หน้า 152.

เขตเลือกตั้งที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี

อุบลราชธานี นับเป็นจังหวัดใหญ่จังหวัดหนึ่ง ทั้งในด้านประชากรและพื้นที่ ตั้งอยู่ทางตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับสามของประเทศ รองจากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานีมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 กรกฎาคม 2531 เท่ากับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งก่อน คือวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 คือ 12 คน กล่าวคือ จำนวนประชากรจากการสำรวจของสถาบันวิจัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ปี 2529 อุบลราชธานีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,776,426 คน เฉลี่ยความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 93.96 คน ต่อตารางกิโลเมตร

อุบลราชธานีมีพื้นที่ทั้งสิ้น 18,891.88 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 647 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ คือ^๘

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดมุกดาหาร และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันออก	"	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงกั้น
ทิศใต้	"	ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และจังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันตก	"	จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร

พื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานีเป็นที่ราบสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านทิศตะวันตกและทางทิศใต้ของจังหวัด เป็นที่ราบสูง เป็นส่วนใหญ่ ลาดเอียงลงสู่ที่ราบต่ำทางทิศตะวันออก โดยมีพื้นที่ป่าและเทือกเขาสลับซับซ้อนอยู่ทางด้านทิศตะวันออก มีเทือกเขาพนมดงรักกั้นเขตแดน ระหว่างไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย^๙

ทรัพยากรอันมีค่าอย่างหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี คือ ป่าไม้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เบญจพรรณ โดยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเขมราฐ พิบูลมังสาหาร และอำเภอบุณฑริก แต่อย่างไรก็ตามป่าไม้ในเขตจังหวัดนี้ก็ถูกบุกรุกทำลายในอัตราที่สูงมาก และป่าไม้ส่วนที่เหลือก็ไม่เพียงพอที่จะรักษา ความชุ่มชื้น แหล่งต้นน้ำลำธาร และการพังทลายของดินได้ แหล่งน้ำสำคัญของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำมูล แม่น้ำชี ลำโดมน้อย ลำโดมใหญ่ จึงหลากลับฝั่งในช่วงฤดูฝน และแห้งขอด หรือลดระดับลงมากในฤดูแล้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, สมุดรายงานสถิติจังหวัด (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2526), บทนำ.

^๙ เรื่องเดียวกัน.

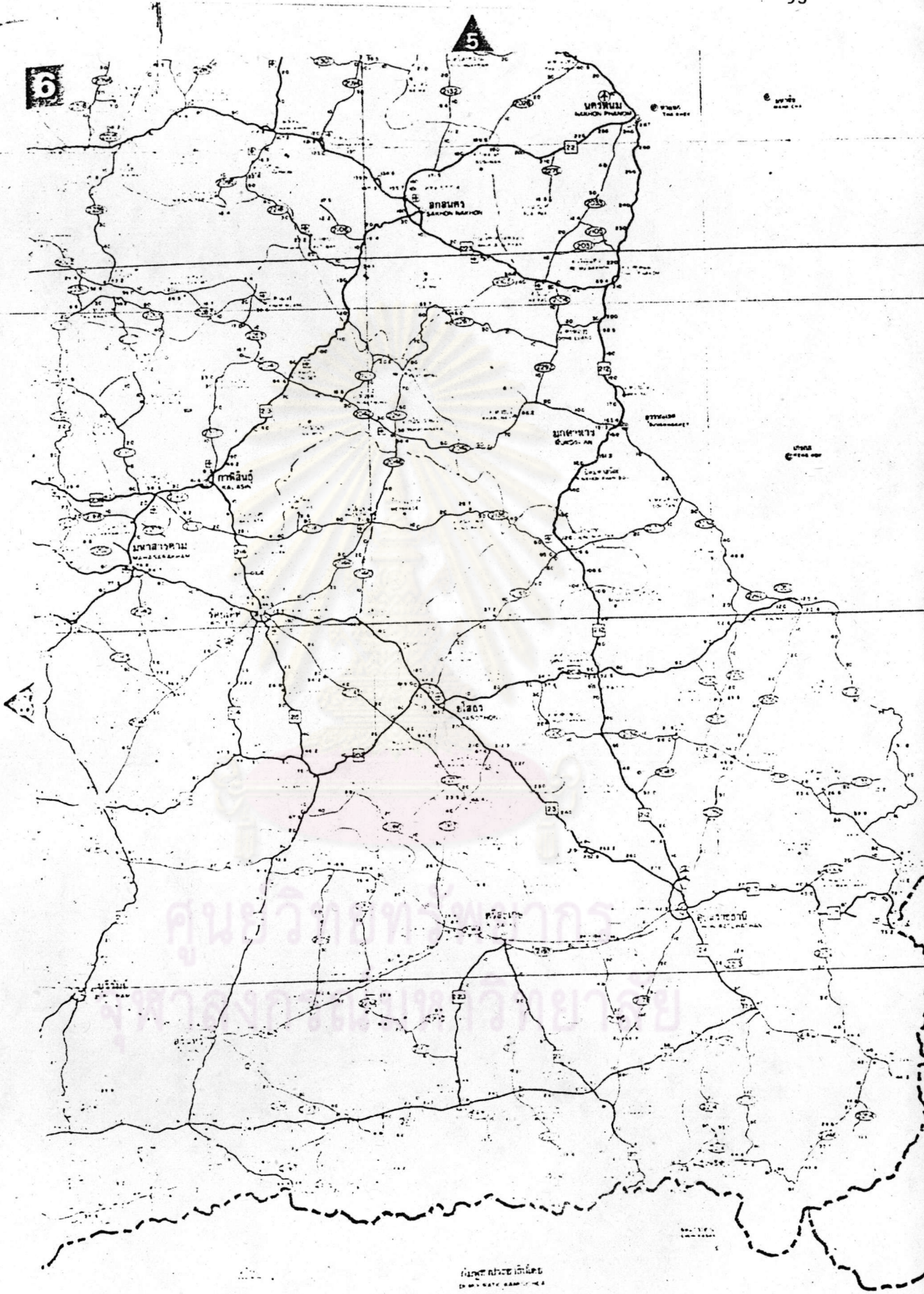

๓ จังหวัดอุบลราชธานี
CHANGWAT UBON RATCHATHANI

92

1. มุกดาหาร
MUKDAHAN
2. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
DEMOCRATIC PEOPLE'S REPUBLIC OF LAOS
3. กัมพูชาประชาธิปไตย
DEMOCRATIC KAMPUCHEA
4. ศรีสะเกษ
SI SA KET
5. ยโสธร
YASOTHON

โดยเฉลี่ยแล้ว ๑ ปีหนึ่งๆ จะมีฝนตกประมาณ 126 วันและมีปริมาณน้ำฝนวัดได้ประมาณ 1,620.4 มิลลิเมตร¹⁰ และแม้ว่าคุณภาพของดินจะมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ แต่ประชาชนในจังหวัด อุบลราชธานีก็ยังคงมีอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประชาชนมีอาชีพปลูก ข้าว หน่อไม้ ปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ปลูกปอแก้ว ปลูกมันสำปะหลัง มีการทำปศุสัตว์ และทำการ ประมงอยู่บ้างอาชีพอื่นที่มีความสำคัญไม่น้อย คือการอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และงานฝีมือประเภทครว เรือน เป็นต้น

จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2523 จังหวัดอุบลราชธานีมีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ (GNP.) ราคาตลาด 7,743.70 ล้านบาท มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อบุคคล (per capita GNP.) 4,860.00 บาท และในช่วง 4 ปี ที่ ผ่านมา (ระหว่างปี พ.ศ.2520-2523) มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยร้อยละ 14.05 ต่อปี แต่ถ้าพิจารณาถึงแหล่งที่พิกอาศัยในลักษณะ เปรียบเทียบระหว่างเมือง - ชนบทแล้ว จะพบว่ามีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ มีประชาชนอยู่อาศัยในเขตเทศบาล คือตัวเมืองอุบลราชธานี และอำเภอวารินชำราบ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีความเจริญในทาง เศรษฐกิจและสังคมสูงสุดในจังหวัด หรือมีลักษณะของความเป็นเมืองเพียงร้อยละ 5.96 เท่านั้น ขณะที่มีประชาชนอาศัยอยู่นอกเขต เทศบาลหรือในชนบทถึงร้อยละ 94.04¹¹ ประชาชนชาวจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีอาชีพเกษตร กรรมอาศัยอยู่ในชนบท ส่วนใหญ่จึงยากจน นอกฤดูทำนาแล้วมักจะว่างงาน การพนันประเภทต่างๆ เป็นต้นว่า ไก่ชน มวยตู้ ไพ่ ไฮโลว์ ฯลฯ จึงระบาคไปทั่วทุกท้องถิ่น ประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี มีรายได้ต่อหัวต่อปีโดยเฉลี่ยประมาณ 2,764 บาทเท่านั้น¹²

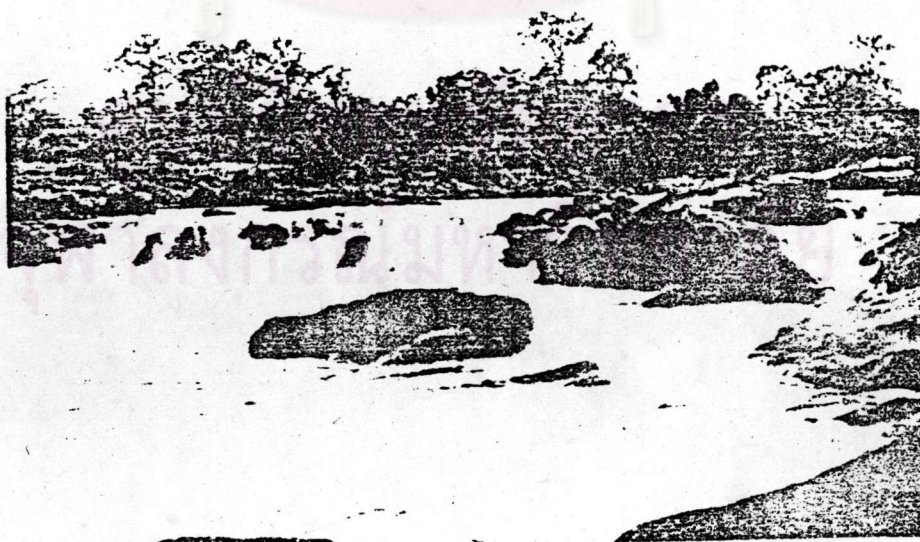
¹⁰ เรื่องเดียวกัน

¹¹ เรื่องเดียวกัน

¹² กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, บันทึกนักปกครอง 2530 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ดี.แอนด์. เอส., 2530), หน้า 275-277.

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จวัดหนองป่าพง

แก่งตะนะ

อุบลราชธานีแบ่งการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ และแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 4 เขต ซึ่งแต่ละเขตเลือกตั้งประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ดังนี้คือ¹³

เขตเลือกตั้งที่ 1 มีผู้แทนราษฎรได้ 3 คน ประกอบด้วยอำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ และกิ่งอำเภอสำโรง

เขตเลือกตั้งที่ 2 มีผู้แทนราษฎรได้ 3 คน ประกอบด้วยอำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอเดชอุดม อำเภอน้ำยืน อำเภอนาจะหลวย และอำเภออุบลรัตน์

เขตเลือกตั้งที่ 3 มีผู้แทนราษฎรได้ 3 คน ประกอบด้วยอำเภออำนาจเจริญ อำเภอพนม อำเภอหัวตะพาน อำเภอม่วงสามสิบ และอำเภอเขื่องใน

เขตเลือกตั้งที่ 4 มีผู้แทนราษฎรได้ 3 คน ประกอบด้วยอำเภอชานุมาน อำเภออุดขำบ้าน อำเภอตระการพืชผล อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอเขมราฐ อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอเสนางคนิคม กิ่งอำเภอตาลสุม และอำเภอโขงเจียม

จะเห็นว่าในเขตเลือกตั้งที่ 4 นั้น ประกอบด้วย 8 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ ซึ่งนับว่าเป็นเขตเลือกตั้งที่ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ มากที่สุดกว่าทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานีทั้งนี้เพราะอำเภอในเขตเลือกตั้งที่ 4 ส่วนใหญ่เป็นอำเภอขนาดเล็ก อยู่ห่างจาก อ.เมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญของจังหวัดมาก ในจำนวน 8 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ ในเขตเลือกตั้งนี้ มีอยู่ถึง 4 อำเภอ ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงติดชายแดนไทย - ลาว คือ อำเภอชานุมาน อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอเขมราฐ และอำเภอโขงเจียม เขตเลือกตั้งที่ 4 มีพื้นที่รวมกันแล้วไม่ต่ำกว่า 6,000 ตารางกิโลเมตร หรือใหญ่กว่ากรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพื้นที่เพียง 1,558.405

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹³ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, หนังสือสั่งการและข้อหารือเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2529), หน้า 75-76.

แก่งสะพือ

ทัศนียภาพแม่น้ำมูลยามเย็น

ตารางกิโลเมตร¹⁴ ถึง 4 เท่า แต่ทั้งเขตเลือกตั้งที่ 4 นี้ ก็มีประชากรเบาบาง เพียงประมาณ 4 แสนกว่าคนเท่านั้น โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรใน 8 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ ดังนี้ คือ¹⁵ (โปรดดูรายละเอียดในตารางที่ 3)

1. อำเภอโขงเจียม มีประชากรทั้งสิ้น 26,458 คน มีจำนวนบ้านเรือน 4,141 หลังคาเรือน
2. อำเภอศรีเมืองใหม่ มีประชากรทั้งสิ้น 47,755 คน มีจำนวนบ้านเรือน 7,023 หลังคาเรือน
3. อำเภอตระการพืชผล มีประชากรทั้งสิ้น 100,919 คน มีจำนวนบ้านเรือน 11,579 หลังคาเรือน
4. อำเภอโพธิ์ไทร มีประชากรทั้งสิ้น 27,007 คน มีจำนวนบ้านเรือน 3,089 หลังคาเรือน
5. กิ่งอำเภอตาลสุม มีประชากรทั้งสิ้น 25,381 คน มีจำนวนบ้านเรือน 3,681 หลังคาเรือน
6. อำเภอกุดข้าวปุ้น มีประชากรทั้งสิ้น 31,404 คน มีจำนวนบ้านเรือน 4,573 หลังคาเรือน
7. อำเภอเขมราฐ มีประชากรทั้งสิ้น 86,387 คน มีจำนวนบ้านเรือน 10,900 หลังคาเรือน
8. อำเภอชานุมาน มีประชากรทั้งสิ้น 30,694 คน มีจำนวนบ้านเรือน 4,187 หลังคาเรือน
9. อำเภอเสนางคนิคม มีประชากรทั้งสิ้น 33,325 คน มีจำนวนบ้านเรือน 5,772 หลังคาเรือน

¹⁴ พรชัย เทพปัญญา และคณะ, การบริหารนครหลวง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531), หน้า 75.

¹⁵ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ประมวลสถิติประจำปี 2526 (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, 2526), หน้า 37.

ตารางที่ 3 : ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเขตเลือกตั้งที่ 4 อุบลราชธานี

ลำดับที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ชั้น	พ.ท. (ก.ม. ²)	ห่างจาก จ.ว. (ก.ม.)	ตั้งเมื่อ พ.ศ.	จำนวน ประชากร				หลังคาเรือน	ศูนย์กลาง	
						ค.บ.	ม.บ.	ช.	ญ.			รวม
1	ศรีเมืองใหม่ (34250) (ชายแดน)	4	1,330	86	2514	10	102	24,882	24,958	49,780	7,227	1. นาเอือด
2	โขงเจียม (34220) (ชายแดน)	3	911.80	110	2503	6	53	14,052	13,622	27,674	4,425	1. บ้านดำน
3	เขมราฐ (34170) (ชายแดน)	2	737	150	2357	12	137	43,776	46,657	90,433	12,207	1. เขมราฐ
4	กิ่งอำเภอโพธิ์ไทร (34170) (ชายแดน)	5	505.15	99	2524	5	55	16,343	18,177	34,520	6,282	-
5	ขามเฒ่า (34210) (ชายแดน)	4	839.21	158	2501	6	43	16,235	16,088	32,323	4,256	1. ขามเฒ่า
6	ตระการพืชผล (34130)	3	1,336	50	2452	19	206	53,196	52,380	105,576	12,062	1. ตระการพืชผล
7	กุดข้าวปุ้น (34270)	5	330	76	2522	5	59	16,476	16,354	32,830	5,309	-
8	เสนาณรงค์	4	546	97	2526	5	50	16,974	17,370	34,344	6,432	-
9	กิ่งอำเภอตาลฮ่อม (34110)	5	301	32	2521	6	55	12,679	13,740	26,419	3,847	-

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, บันทึกนักปกครอง 2530 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ดี แอนด์ เอส, 2530).

ที่ทำการปกครองจังหวัด จังหวัดอุบลราชธานี.

เฉลี่ยความหนาแน่นของบ้านเรือนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 4 มีประมาณ 8 หลังคาเรือน ต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตร บ้านเรือนราษฎรในเขตเลือกตั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ ใช้วัสดุในท้องถิ่นก่อสร้างตามมีตามเกิด แล้วรวมกันหลายหลังคาเรือนเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งอยู่กระจัดกระจายไปตามทุ่งนา หรือพื้นที่ทำกินต่างๆ มีเพียง 2 อำเภอเท่านั้นที่นับว่าเป็นอำเภอขนาดใหญ่มีประชากรอยู่หนาแน่น คือ อำเภอตระการพืชผล และอำเภอเขมราฐ เพราะเป็นอำเภอเก่าแก่ก่อตั้งมานาน กล่าวคือ อำเภอเขมราฐแบ่งการปกครองเป็น 10 ตำบล 133 หมู่บ้าน อำเภอตระการพืชผลมี 19 ตำบล 179 หมู่บ้าน และเมื่อรวมทั้ง 8 อำเภอ และอีก 1 กิ่งอำเภอเข้าด้วยกันแล้ว จะมีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้นประมาณ 500-600 หมู่บ้าน¹⁶ ซึ่งเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กตั้งแต่ 30-40 หลังคาเรือนขึ้นไป เป็นส่วนใหญ่ (โปรดดูภาคผนวก ตำบลและหมู่บ้านในแผนที่อำเภอต่างๆ)

เมื่อการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 27 กรกฎาคม 2529 นั้น ปรากฏว่า ในเขตเลือกตั้งที่ 4 นี้ มีผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้นถึง 42 คน จาก 14 พรรคการเมือง ซึ่งได้แก่ พรรคกิจสังคม พรรคกิจประชาคม พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปไตย พรรคราษฎร พรรคชาติประชาธิปไตย พรรคเสรีนิยม พรรคก้าวหน้า พรรคประชากรไทย พรรครวมไทย พรรควงชนชาวไทย พรรคพลังใหม่ พรรครักไทย และพรรคแรงงานประชาธิปไตย นับว่าเป็นเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งมากที่สุด ในจังหวัดอุบลราชธานี¹⁷ สำหรับผู้ที่ประสบความสำเร็จ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

อันดับที่ 1	นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	พรรคกิจสังคม	ได้	48,929	คะแนน
" 2	นายปรีชา เลาหะพงษ์ชนะ	พรรคกิจสังคม	"	41,797	"
" 3	นายดุสิต โสภิตชา	พรรคกิจประชาคม	"	38,068	"

¹⁶ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, ทำเนียบอำเภอและตำบล 14 จังหวัดในเขต ร.พ.ช. (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, 2510), หน้า 249-282.

¹⁷ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2529 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2530), หน้า 434-439.

ส่วนผู้ที่ได้คะแนนรองลงไป และอยู่ในอันดับที่ 4-7 คือ

อันดับที่ 4	นายวัลลภ บุญพิพัฒน์	พรรคกิจประชาคม	ได้ 31,167	คะแนน
" 5	นายเฉลิม สุขเสริม	พรรคชาติไทย	" 28,005	"
" 6	นายเกรียงศักดิ์ บัวพันธ์	พรรคประชาธิปัตย์	" 26,828	"
" 7	นายสุรศักดิ์ บัวขาว	พรรคประชาธิปัตย์	" 18,815	"

จะเห็นว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ คือ ผู้สมัครที่สังกัดพรรคกิจสังคม พรรคกิจประชาคม รองลงไปก็คือ พรรคชาติไทย และพรรคประชาธิปัตย์ ส่วนพรรคอื่นานอกจากนี้แล้ว มักไม่ประสบความสำเร็จในด้านคะแนนเสียง ยกตัวอย่างเช่น พรรคประชากรไทย ทั้ง 3 คน ได้รับความเสี่ยงดังนี้ คือ¹⁸ (โปรดดูรายละเอียดการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 ตารางที่ 4, 5, 6 และ 7)

นายศิลปชัย เทียมทัศน ได้ 1,465 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 23

นายธงชัย แพงศรี " 656 " " 28 และ

นายนิത്യ บุญจริง " 549 " " 31

ต่อมา ในการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 กรกฎาคม 2531 นั้น เขตเลือกตั้งที่ 4 มีผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้นเพียง 33 คน จาก 11 พรรคการเมือง ลดลงจากครั้งก่อน 9 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

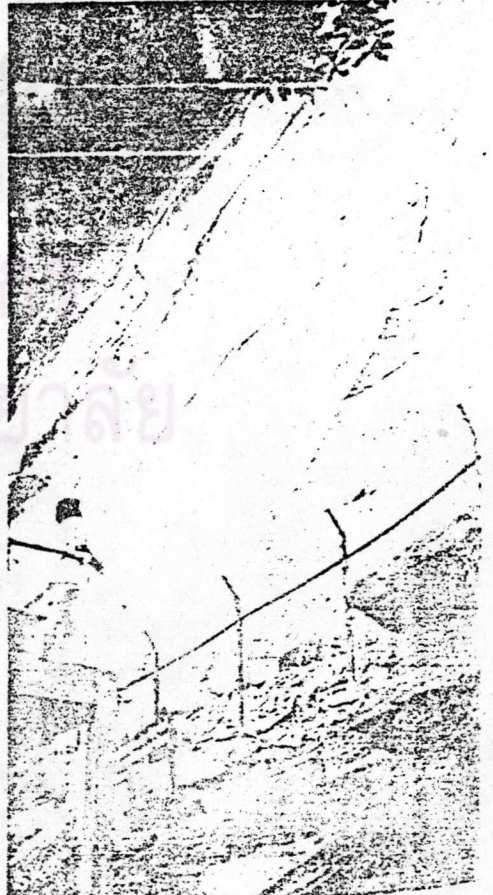
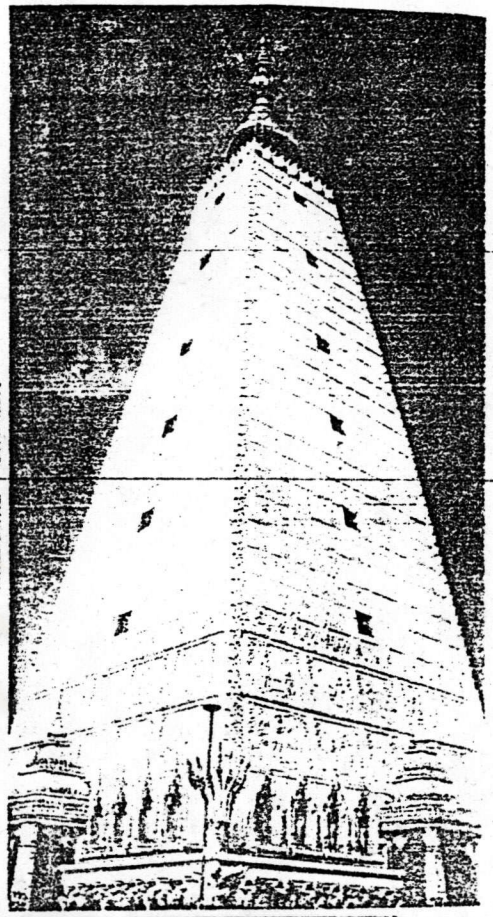
1. พรรคกิจสังคม ประกอบด้วย นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ นายปรีชา เลาหะพงษ์ ซึ่งทั้งสองคนเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อปี พ.ศ. 2529 และนายวิทยา จันทวิศิริรัตน์ ได้หมายเลขประจำตัว 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

2. พรรคพลังธรรม ประกอบด้วย ร.อ.สุนทร ปาวรีย์ ส.อ.เวียงชัย โสภากันต์ และนายธรรมบุญ ทิมพิพัฒน์ ได้หมายเลข 4, 5 และ 6 ตามลำดับ นับว่าเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ทั้ง 3 คน

¹⁸ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานวิจัยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๗, หน้า 438-439.

1. 5. นานตัม อุบลราชธานี
 2. วัดหนองบัว อุบลราชธานี
 3. ช่องฝายเมืองอุบลฯ
 4. แก่งละพือ อุบลราชธานี

3. พรรคประชากรไทย ประกอบด้วย ร.ต.ท.สิงห์ เทียมทัศนีย์ น.ส.วิลาสินี โพธิ์แก้ว และนายเสณีย์ คำสุข ได้หมายเลขประจำตัว 7, 8 และ 9 ตามลำดับ และเป็นผู้สมัครหน้าใหม่เช่นกัน
4. พรรคกิจประชาคม ประกอบด้วย นายดุสิต โสภิตชา ซึ่งเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อปี พ.ศ.2529 นายบรรจง นนทบุตร และนายสุรศักดิ์ แสงเดช ได้หมายเลขประจำตัว 10, 11 และ 12 ตามลำดับ
5. พรรคประชาธิปไตย ประกอบด้วย นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย นายชวนคิด ไชแสง และนายสุรศักดิ์ บัวขาว ได้หมายเลขประจำตัว 13, 14 และ 15 ตามลำดับ
6. พรรคเสรีนิยม ประกอบด้วย นายจเร ไชแสง พ.อ.พิบูลศักดิ์ นาคริรักษ์ และนายชานานู นาคริรักษ์ ได้หมายเลขประจำตัว 16, 17 และ 18 ตามลำดับ
7. พรรคปวงชนชาวไทย ประกอบด้วย นายพุทธา หริคำภา นายพิชิตศักดิ์ กนกหงษ์ และนายประเสริฐพงศ์ บุญเลิศ ได้หมายเลขประจำตัว 19, 20 และ 21 ตามลำดับ
8. พรรคก้าวหน้า ประกอบด้วย นายกำชัย ภู่อำชัย นายอาทิตย์ บุญอาจ และนายไสว พรหมสอน ได้หมายเลขประจำตัว 22, 23 และ 24 ตามลำดับ
9. พรรคชาติไทย ประกอบด้วย นายเกรียงศักดิ์ บัวพันธ์ นายณรงค์ฤทธิ์ ชันธชาติ และนายปรกรณ์ แพทยกุล ได้หมายเลขประจำตัว 25, 26 และ 27 ตามลำดับ
10. พรรครวมไทย ประกอบด้วย นายสิงห์ มนต์ทอง นายไสว ศิลาวงษ์ และนายประจักษ์ รัตนะวัน ได้หมายเลขประจำตัว 28, 29 และ 30 ตามลำดับ
11. พรรคเกษตรอุตสาหกรรมไทย ประกอบด้วย นายเศรษฐพงษ์ วงษ์ศิลา นางพรวน หล้าเครือและนายชินนทร์ กลั่นนิยม ได้หมายเลขประจำตัว 31, 32 และ 33 ตามลำดับ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งตัวเก็งในการเลือกตั้งครั้งนี้ ก็คือ ผู้สมัครซึ่งเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่แล้ว และสมัครในสังกัดพรรคกิจสังคม และพรรคกิจประชาคม นอกจากนั้น ก็เป็นผู้สมัครที่เคยมีคะแนนนิยมอยู่ในอันดับสูง เมื่อการเลือกตั้งครั้งก่อน อันได้แก่ผู้สมัครพรรคประชาธิปไตย และพรรคชาติไทย ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งนอกเหนือจากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ยังไม่สามารถนับว่าเป็นตัวเก็งได้ แม้ว่าบางคนจะสมัครมาแล้วหลายครั้ง เช่น ผู้สมัครพรรคเสรีนิยม และพรรคก้าวหน้า เป็นต้น เพราะได้รับคะแนนต่ำมากในการเลือกตั้งครั้ง

ก่อน และส่วนหนึ่งก็เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ และผู้สมัครบางพรรค เช่น พรรครวมไทย และพรรคเกษตรอุตสาหกรรมไทย ก็เป็นคนที่ต้องถอยห่าง เช่น มาจากจังหวัดศรีสะเกษ และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น¹⁹ หลังการเลือกตั้ง วันที่ 24 กรกฎาคม 2531 แล้ว ปรากฏผลการเลือกตั้งดังนี้ คือ

อันดับที่	1	นายคุณิต โสภิตชา	พรรคกิจประชาคม	ได้	51,119	คะแนน
"	2	นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	พรรคกิจสังคม	"	50,812	"
"	3	นายสุรศักดิ์ บัวขาว	พรรคประชาธิปัตย์	"	42,389	"
"	4	นายปรีชา เลาหะพงษ์ชนะ	พรรคกิจสังคม	"	39,795	"
"	5	นายเกรียงศักดิ์ บัวพันธ์	พรรคชาติไทย	"	39,657	"
"	6	นายวิทยา จันทวีศิริรัตน์	พรรคกิจสังคม	"	20,269	"
"	7	นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	พรรคประชาธิปัตย์	"	13,625	"
"	8	ร.อ. สุเนตร ปาวรีย์	พรรคพลังธรรม	"	12,021	"
"	9	นายชวนคิด ไชแสง	พรรคประชาธิปัตย์	"	11,214	"
"	10	ส.อ. เวียงชัย โสภากันต์	พรรคพลังธรรม	"	10,180	"
"	11	นายธรรมบุญ พิมพ์พันธ์	พรรคพลังธรรม	"	8,212	"
"	12	พ.อ. พิบูลศักดิ์ นาศิริรักษ์	พรรคเสรีนิยม	"	7,976	"
"	13	นายพุทธา หริคำภา	พรรคปวงชนชาวไทย	"	7,786	"
"	14	นายจเร ไชแสง	พรรคเสรีนิยม	"	4,229	"
"	15	นายพิชิตศักดิ์ กนกหงษ์	พรรคปวงชนชาวไทย	"	4,083	"
"	16	นายประเสริฐพงษ์ บุญเลิศ	พรรคปวงชนชาวไทย	"	3,822	"
"	17	นายบรรจง นนทบุตร	พรรคกิจประชาคม	"	3,476	"
"	18	นายกำชัย กุ๊กกำชัย	พรรคก้าวหน้า	"	2,279	"
"	19	นายสุรศักดิ์ แสงเดช	พรรคกิจประชาคม	"	2,249	"

¹⁹ ประกาศของจังหวัดตามแบบ ส.ส. 15 ซึ่งออกตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ข้อ 42 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2529.

อันดับที่ 20	น.ส. วิลาสินี โพธิ์แก้ว	พรรคประชากรไทย	"	1,826	คะแนน
" 21	นายสิงห์ มนต์ทอง	พรรครวมไทย	"	1,803	"
" 22	นายเสนีย์ คำสุข	พรรคประชากรไทย	ได้	1,765	"
" 23	นายอาทิตย์ บุญอาจ	พรรคก้าวหน้า	"	1,483	"
" 24	ร.ต.ท. สิงห์ เทียมทัศน์	พรรคประชากรไทย	"	1,031	"
" 25	นายชานาญ นาศิริรักษ์	พรรคเสรีนิยม	"	1,028	"
" 26	นางรงค์ฤทธิ์ ชันธชาติ	พรรคชาติไทย	"	1,019	"
" 27	นายปกรณ์ แพทย์กุล	พรรคชาติไทย	"	926	"
" 28	นายเศรษฐพงษ์ วงษ์ศิลา	พรรคเกษตร			
		อุตสาหกรรมไทย	"	774	"
" 29	นายไสว พรหมสอน	พรรคก้าวหน้า	"	743	"
" 30	นายไสว ศิลาวงษ์	พรรครวมไทย	"	439	"
" 31	นางพรวน หล้าเครือ	พรรคเกษตร			
		อุตสาหกรรมไทย	"	414	"
" 32	นายประจักษ์ รัตนะวัน	พรรครวมไทย	"	396	"
" 33	นายชินินทร์ กลิ่นนิยม	พรรคเกษตร			
		อุตสาหกรรมไทย	"	361	"

ผู้สมัครที่ประสบผลสำเร็จ ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ คืออันดับที่ 1 ถึง อันดับที่ 3 ส่วนผู้สมัครอันดับที่ 4 ถึง อันดับที่ 33 เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้รับการเลือกตั้ง หรือสอบตก แต่ อันดับที่ 4 และ 5 นับว่าเป็นผู้สมัครที่เกือบประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้งครั้งนี้ ส่วนผู้สมัครหมายเลข 9 และผู้สมัครร่วมคณะ คือ หมายเลข 7 และ 8 ไม่ได้รับการเลือกตั้ง กล่าวคือผู้สมัครหมายเลข 9 ได้รับคะแนนอยู่ในอันดับที่ 22 มีคะแนนน้อยกว่าผู้ที่ได้อันดับที่ 3 อยู่ถึง 41,624 คะแนนทีเดียว

ความเป็นมาของเขตเลือกตั้งที่ 4 การหาเสียงโดยทั่วไปของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เมื่อการเลือกตั้งทั่วไปในยุคแรกๆ คือ ระหว่างปี พ.ศ.2476-2512 ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้รวมจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง อุบลราชธานีเริ่มมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ 3 คน จนถึง 9 คน และส่วนใหญ่จะเป็นตระกูลใหญ่ 3 ตระกูล คือ "ภุทธิพัฒน์" "ไชยกาล" และ "สิทธิธรรม" ได้รับการเลือกตั้งเสมอมา เขตเลือกตั้งที่ 4 จึงยังไม่ได้ถูกแบ่งออกอย่างชัดเจนในปัจจุบันแม้การเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ.2518-2519 เขตเลือกตั้งนี้ก็ยังคงรวมอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 เพราะระยะนั้น อุบลราชธานีมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งจังหวัดเพียง 9 คนเท่านั้น พอการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ.2522-2526 เขตนี้จึงแยกออกมาจากเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 และมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 2 คน เมื่ออุบลราชธานีมี ส.ส. เพิ่มขึ้นเป็น 10 คน จนกระทั่งการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ.2529-2531 เขตเลือกตั้งที่ 4 จึงมี ส.ส.ครบ 3 คน และแยกตัวออกมาอย่างชัดเจน คือ ประกอบด้วย 8 อำเภอ และอีก 1 กิ่งอำเภอ ดังได้กล่าวมาแล้ว

ในด้านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเขตเลือกตั้งที่ 4 นี้ จะเห็นว่า มีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล และพรรคการเมืองเสมอ และเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง คือ ตั้งแต่ได้แยกเป็นเขตเลือกตั้งที่ 4 เมื่อปี พ.ศ.2522 จนถึงปัจจุบันนี้ ยังไม่มีพรรคการเมืองใดชนะการเลือกตั้งยกทีมหรือทั้งคณะ เลยแม้แต่ครั้งเดียว กล่าวคือ เมื่อการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2522 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง คือ นายดุสิต โสภิตชา กับนายไชยพจน์ ภู่อำชัย ผู้สมัครอิสระ และสังกัดพรรคชาติไทย ตามลำดับ ครั้นพอการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ.2526 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งกลับเป็นนายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ ผู้สมัครอิสระ กับนายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ พรรคกิจสังคม การเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ.2529 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง คือ นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ นายปรีชา เลหาพะพงษ์ชนะ สังกัดพรรคกิจสังคม ทั้ง 2 คน และนายดุสิต โสภิตชา ซึ่งเข้าสังกัดพรรคกิจประชาคม และเมื่อการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2531 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง คือนายดุสิต โสภิตชา พรรคกิจประชาคม นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ พรรคกิจสังคม และนายสุรศักดิ์ บัวขาว พรรคประชาธิปไตย

เขตเลือกตั้งที่ 4 จึงนับว่า ยังไม่เป็นเขตเลือกตั้งปลอดภัยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใด หรือพรรคใด เพราะแม้แต่อดีต ส.ส.รุ่นเก่า เป็นต้นว่า นายพอง สิทธิธรรม นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ ก็ยังสอบตก หรือไม่ได้รับการเลือกตั้ง เพราะอำเภอในเขตเลือกตั้งนี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่

ไกลแหล่งความเจริญ คือตัวจังหวัดอุบลราชธานีมาก จึงมีปัจจัยประกอบมากมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของประชาชน นอกจากคุณสมบัติ และชื่อเสียงส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรืออดีต ส.ส. (โปรดดูตารางที่ 4, 5, 6 และ 7)

ลักษณะการหาเสียงของผู้สมัครส่วนใหญ่ในเขตเลือกตั้งที่ 4 จึงเน้นการหาเสียงเป็นรายบุคคล ไม่ใช่รวมคณะ ซึ่งสังเกตได้ง่ายจากการเดินทางตระเวนไปพบปะประชาชนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนใหญ่มักเดินทางไปคนเดียว หรือไปเพียงผู้สมัครหมายเลขใดหมายเลขหนึ่งเท่านั้น มีน้อยคณะที่จะร่วมหาเสียงด้วยกันครบทั้ง 2 หรือ 3 คน อาจจะมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในเขตเลือกตั้งนี้ ที่นิยมเลือกเป็นรายบุคคลมากกว่าเป็นพรรคหรือคณะ และผลของคะแนนที่ผู้สมัครได้รับก็ยืนยันความแตกต่าง ซึ่งสะท้อนว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งหากการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง สร้างความนิยมเฉพาะตัวมากกว่า ยกตัวอย่างเช่น การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ ปี พ.ศ.2529 พรรคกิจสังคมได้รับการเลือกตั้ง 2 คน คือ อันดับที่หนึ่ง ได้คะแนน 48,929 คะแนน อันดับสองได้ 41,797 คะแนน ขณะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งร่วมคณะอีกคนหนึ่ง ซึ่งไม่ได้รับการเลือกตั้ง ได้รับคะแนนเพียง 4,399 คะแนนเท่านั้น หรือกรณีผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง อันดับที่สาม ซึ่งได้รับคะแนน 38,068 คะแนน และผู้สมัครร่วมคณะพรรคกิจประชาคมคนหนึ่งได้รับคะแนนเป็นอันดับที่สี่ คือ 31,167 คะแนน แต่ผู้สมัครร่วมคณะคนที่สามได้รับคะแนนเสียงเพียง 16,998 คะแนนเท่านั้น ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2531 คณะของผู้สมัครคณะหนึ่ง คือ พรรคกิจประชาคมก็ยิ่งแสดงให้เห็นถึงการเน้นหาเสียงเป็นรายบุคคลเด่นชัดยิ่งขึ้น กล่าวคือ ขณะที่ผู้สมัครของพรรคนี้คนหนึ่งได้รับคะแนนเป็นอันดับหนึ่งถึง 51,119 คะแนน แต่ผู้สมัครร่วมคณะอีกสองคนได้รับคะแนนเพียง 3,476 และ 2,249 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อนำคะแนนของผู้สมัคร 2 คนนี้มารวมกันแล้ว ได้เท่ากับ 5,725 คะแนน หรือเพียง 1 ใน 9.91 เท่า ของผู้สมัครที่ได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่งเท่านั้น

ลักษณะที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นอย่างมาก คือ การเปลี่ยนพรรคในการลงรับสมัครรับเลือกตั้ง จะเห็นว่าผู้สมัครบางคน ทั้งที่เป็นอดีต ส.ส. และผู้สมัครที่สมัครรับเลือกตั้งหลายครั้งแล้วแต่ไม่เคยได้รับการเลือกตั้ง มักเปลี่ยนแปลงพรรคการเมืองที่สังกัดหลายพรรค ผู้สมัครบางคนเคยสมัครในนามพรรคใหญ่ คือ พรรคประชาธิปัตย์ กิจสังคม ชาติไทย ทุกพรรค และรวมทั้งสมัครในฐานะผู้สมัคร

อิสระด้วย เมื่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้งเปิดโอกาสให้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนหนึ่ง ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2531 คือ นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ สังกัดพรรคกิจสังคม ก็เคยสมัครในสังกัดพรรคชาติไทย และสมัครอิสระมาก่อน นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ ซึ่งเคยเป็นอดีต ส.ส. หลายสมัย แต่สอบตกในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2531 ก็เคยสมัครรับเลือกตั้งโดยไม่สังกัดพรรค หรืออิสระ และสังกัดพรรคหลายพรรค อันได้แก่กิจสังคม แนวประชาธิปไตย ประชาธิปัตย์ มาแล้วเช่นกัน ทั้งนี้ คงมีสาเหตุมาจากสภาพการณ์ทางการเมืองซึ่งเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย ทำให้ผู้สมัครต้องตัดสินใจ เปลี่ยนแปลงพรรคการเมืองที่สังกัด เพื่อผลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และเพื่อการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งด้วย ลักษณะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่นิยมสังกัดพรรคหนึ่ง พรรคใด เป็นการถาวร เช่นนี้ นอกจากจะมีเหตุผลมาจากความไม่ต่อเนื่อง และความไม่เข้มแข็งของพรรคการเมืองไทยแล้ว ยังเป็นเพราะว่าประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 4 นี้ ไม่นิยมพรรคการเมืองเท่ากับนิยมผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นการส่วนตัวดังกล่าวแล้ว พรรคการเมือง นโยบาย จึงไม่ใช่ประเด็นสำคัญอันดับแรกของผู้สมัครรับเลือกตั้งพิจารณาเข้าสังกัด หรือนำมาเป็นประเด็นในการหาเสียง (โปรดดูตารางที่ 4, 5, 6 และ 7)

ยุทธวิธีสำคัญในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งที่ 4 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นยุทธวิธีที่ผู้สมัครซึ่งได้รับการเลือกตั้งนิยมใช้ จึงมักจะเป็นการจัดตั้งหัวคะแนน การแจกสิ่งของ สร้างสาธารณประโยชน์ และการใช้เงินซื้อเสียง การติดตั้งคัดเอาท์โฆษณาขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก การปิดโปสเตอร์ และใช้รถโฆษณาเคลื่อนที่แจกใบปลิว ตลอดจนการเดินทางหาเสียง ใกล้ชิดกับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จากการวิจัยการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2522 ของกรมการปกครอง พบว่า วิธีการหาเสียงที่นับว่าได้ผลที่สุด ทำให้ประชาชนนิยมผู้สมัครมากที่สุด คือ การเดินทางเสียงพบปะกับประชาชน ซึ่งมีผลมากกว่าวิธีการพูดในที่ชุมนุมชนถึงกว่าเท่าตัว²⁰ ผู้สมัครรับเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงร้อยละ 31.25 เห็นว่า การแจกสิ่งของและ

²⁰ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2523), หน้า 207-208.

เงินทองเป็นวิธหาเสียงที่เหนือกว่ายุทธวิธีหาเสียงอื่น สำหรับสาระในการหาเสียงนั้น มักนิยมมาใช้กัน 2 แนวทาง คือ ชี้แจงนโยบายและแนวทางดำเนินการ และโจมตีผู้สมัครอื่น และรัฐบาล²¹

จะเห็นว่ายุทธวิธีการหาเสียงในงานวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับยุทธวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 4 นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแจกสิ่งของ การสร้างสาธารณประโยชน์ และใช้เงินซื้อเสียงนั้น นับว่าเป็นยุทธวิธีสำคัญ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่หวังจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งนิยมมาใช้ โดยทำควบคู่ไปกับการจัดตั้งห้วคะแนน ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งที่ 4 หลายคนถึงกับพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า "พอได้รับเงินของเบอร์ใดก็ลงให้กับเบอร์นั้น โดยไม่เคยเห็นหน้าผู้สมัครคนนั้นเลย"²² บรรดาห้วคะแนนจึงนับว่าเป็น "คนกลาง" ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พวกเขามีหน้าที่ติดต่อกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยตรง คอยแนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พวกเขาทำงานให้ จัดหารถยนต์ขนคนไปยังหน่วยเลือกตั้งจ่ายเงินตามที่ตกลงกันไว้ ฯลฯ

กล่าวโดยสรุปแล้ว การหาเสียงโดยทั่วไปในเขตเลือกตั้งที่ 4 นี้ ปัจจุบันมีความแตกต่างจากในอดีต หรือ เมื่อการเลือกตั้งก่อนปี พ.ศ. 2518 มาก เพราะการเลือกตั้งในยุคสมัยแรกนั้นความมีชื่อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนวงศ์ตระกูลก็มีส่วนส่งเสริมให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งได้ด้วย และยุทธวิธีการแจกสิ่งของ การแจกเงินซื้อเสียงก็ยังไม่เข้มข้น กว้างขวางเหมือนเช่นการเลือกตั้งในปัจจุบัน บรรดาห้วคะแนนก็มักจะเป็นผู้นิยมในตัวผู้สมัคร และทำงานในลักษณะอาสาสมัคร ช่วยเหลือผู้สมัครมากกว่า แต่ในปัจจุบันนี้ ความมีชื่อเสียง วงศ์ตระกูลอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งได้ เพราะการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนี้มีส่วนประกอบเกี่ยวข้องอีกมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้เงิน และระบบห้วคะแนน เมื่อประชาชนเริ่มตื่นตัวในการเลือกตั้งกันมาก หลังจากกรณีการเดินขบวนของนิสิต นักศึกษา

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 209-210.

²² สัมภาษณ์ นายสันติ พุดเพราะ, ราษฎรหมู่บ้านห้วยหวาย อ. ตระการพิชผล, 20 มิถุนายน 2531.

ประชาชน ล้มล้างระบอบการปกครองฉอม ประภาส - ณรงค์ เมื่อปี พ.ศ.2516 คือ เมื่อการเลือกตั้งปี 2518 เป็นต้นมา แต่ลักษณะการเลือกตั้งที่มุ่งหวังให้ได้รับการเลือกตั้ง โดยไม่คำนึงว่า วิธีการที่ใช้จูงใจประชาชนจะถูกต้องชอบธรรม ถูกหลักกฎหมายหรือไม่ ปัจจุบัน ผู้สมัครส่วนใหญ่มักหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการที่สลับซับซ้อน ไม่เป็นที่เปิดเผยหลายอย่าง เพียงมุ่งหวังให้ตนได้รับการเลือกตั้งเท่านั้น ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นจำนวนมากในเขตเลือกตั้งที่ 4 จึงปรับตัวเพื่อทามาหากิน ทารายได้ในฤดูกาลเลือกตั้ง ทั้งการรับแจกของ การรับแจกเงินจากผู้สมัครหลายคน ทำให้บางครั้งควมมีรายได้นับ เป็นเงินกว่าพันบาทในฤดูกาลเลือกตั้งแต่ละครั้ง

ตารางที่ 4 : ข้อมูลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 อุบลราชธานี ปี 2476-2519

การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ เดือน พ.ศ.	เขตเลือกตั้ง จังหวัดอุบลราชธานี	ส.ส.ประเภทที่ 1 จำนวน-คน	ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	พรรคการเมือง
<u>ครั้งที่ 1</u> วันที่ 15 พฤศจิกายน 2476		3	1. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ 2. นายเจียง ไชยกา 3. นายเขย สุจิมา	- - -
<u>ครั้งที่ 2</u> วันที่ 8 พฤศจิกายน 2480	แบ่งเขตเลือกตั้ง	4	1. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ 2. นายทิม ภูริพัฒน์ 3. นายฟ่อง อิศริธรรม 4. นายเจียง ไชยกา	- - - -
<u>ครั้งที่ 3</u> วันที่ 10 พฤศจิกายน 2481	แบ่งเป็น 4 เขต มี ส.ส. เขตละ 1 คน	4	1. นายฟ่อง อิศริธรรม (เขต 1) 2. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (เขต 2) 3. นายเจียง ไชยกา (เขต 3)	- - -

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ เดือน พ.ศ.	เขตเลือกตั้ง จังหวัดอุบลราชธานี	ส.ส.ประเภทที่ 1 จำนวน-คน	ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	พรรคการเมือง
<p><u>ครั้งที่ 4</u> วันที่ 6 มกราคม 2489</p>	<p>แบ่งเป็น 4 เขตเลือกตั้ง มี ส.ส. เขตละ 1 คน</p>		<p>4. ชุนบุรีสารกิตติ (เหมือน บุรีสาร) (เขต 4)</p> <p>1. นายเลียง ไชยภาค (เขต 1) 2. นายฟอง สิทธิธรรม (เขต 2) 3. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (เขต 3) 4. นายบุญมา เกษมวัน (เขต 4)</p>	<p>- - - -</p>
<p><u>เลือกตั้งเพิ่ม</u> วันที่ 5 สิงหาคม 2489</p>	<p>มี 4 เขตเลือกตั้ง</p>	<p>4</p>	<p>1. นายนิยม วรภมย์ (เขต 1) 2. นายสุวิชัย จิตตะยะโสธร(เขต2) 3. นายบารม มนตะเสวี (เขต 3) 4. นายสุตใจ สุกสร (เขต 4)</p>	<p>- - - -</p>
<p><u>ครั้งที่ 5</u> วันที่ 29 มกราคม 2491</p>	<p>รวมเขตเลือกตั้ง</p>	<p>4</p>	<p>1. นายผดุง โกศลวิตร 2. นายฟอง สิทธิธรรม 3. นายเลียง ไชยภาค 4. นายยงยุทธ พึ่งภท</p>	<p>- - - -</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ เดือน พ.ศ.	เขตเลือกตั้ง จังหวัดอุบลราชธานี	ส.ส.ประเภทที่ 1 จำนวน-คน	ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	พรรคการเมือง
<u>เลือกตั้งเพิ่ม</u> วันที่ 5 มิถุนายน 2492	รวมเขตจังหวัด	2	1. นางอรพิน ไชยกาล 2. นายทองพูน อางระชัยนธ์	- -
<u>ครั้งที่ 6</u> วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495	รวมเขตจังหวัด	6	1. นายเลียง ไชยกาล 2. นางอรพิน ไชยกาล 3. นายทิม ภูริพันธ์ 4. นายยงยุทธ ฝั่งภ 5. นายคิเรก มณีรัตน์ 6. นายหัน บุษบิ	- - - - - -
<u>ครั้งที่ 7</u> วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500	รวมเขตจังหวัด	7	1. นายทิม ภูริพันธ์ 2. นายทอง สติธรรม 3. นายกษิน ปดิ่งนือ 4. นายทองพูน อางระชัยนธ์ 5. นายเจียม ไชยริชฎ์ 6. นายเลียง ไชยกาล 7. นายหัน บุษบิ	เสรีชนกร ประชาธิปัตย์ ประชาธิปัตย์ ประชาธิปัตย์ เสรีชนกร เสรีมนังคศิลา เสรีมนังคศิลา

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ เดือน พ.ศ.	เขตเลือกตั้ง จังหวัดอุบลราชธานี	ส.ส. ประเภทที่ 1 จำนวน-คน	ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	พรรคการเมือง
<u>ครั้งที่ 8</u> วันที่ 15 ธันวาคม 2500	รวมเขตจังหวัด	7	1. นายทอง สิทธิธรรม 2. นายทิม ภูริพันธ์ 3. นายวีระ รมยะรูป 4. นางสาวอรอินทร์ ภูริพันธ์ 5. นายผัน บุญซัด 6. นายเลียง ไชยกาล 7. นายนารด เงินทาบ	ประชาธิปัตย์ สหภูมิ สหภูมิ สหภูมิ สหภูมิ อิสระ อิสระ
<u>เลือกตั้งซ่อม</u> วันที่ 30 มีนาคม 2501	รวมเขตจังหวัด	7	1. นางอรทิพย์ ไชยกาล 2. นายขยงยุทธ ฝั่งภท 3. นายดิเรก มณีรัตน์ 4. นายกิ้น ปอ้งนิต 5. นายทอง การินทร์ 6. ขุนวราภทสิทธ์ 7. นายสุวิชัย จิตตะยะโสธร	อิสระ อิสระ ชาติสังคม ประชาธิปัตย์ ชาติสังคม ชาติสังคม ชาติสังคม
<u>ครั้งที่ 9</u> วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512	รวมเขตจังหวัด	9	1. นายเสรี สุชาติประคัลลิก 2. นายทอง สิทธิธรรม 3. นายทองมาก จับทะฉือ 4. นายอึ้ง สิทธิธรรม	อิสระ แนวประชาธิปไตย อิสระ แนวประชาธิปไตย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ เดือน พ.ศ.	เขตเลือกตั้ง จังหวัดอุบลราชธานี	ส.ส.ประเภทที่ 1 จำนวน-คน	ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	พรรคการเมือง
			5. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์ 6. นายวิชัย โภกวิชัย 7. นายบุญเย็น วอทอง 8. นายวิชัย เสวะมาคย์ 9. นายประทีป ทองคำใส	แนวประชาธิปไตย อิสระ แนวประชาธิปไตย แนวประชาธิปไตย สหประชาไทย
<u>ครั้งที่ 10</u> วันที่ 26 มกราคม 2518	แบ่งเขตเลือกตั้ง เป็น 3 เขต	9	1. นายประวิทย์ ศรีธัญรัตน์ 2. นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ 3. นายประทีป ทองคำใส 4. นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ์ 5. นายเพ็ชร พุ่มจันทร์ 6. นายสุทัศน์ เงินหมื่น 7. นายอดิศักดิ์ โภกกุลถนอม 8. นายวิชัย เสวะมาคย์ 9. นายสมาน งานสนิท	กิจสังคม สังคมนิยม ธรรมสังคม ประชาธรรม ธรรมสังคม สังคมนิยมแห่งประเทศไทย ชาติไทย สังคมนิยมแห่งประเทศไทย ธรรมสังคม
<u>ครั้งที่ 11</u> วันที่ 4 เมษายน 2519	แบ่งเขตเลือกตั้ง เป็น 3 เขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 ยังรวมอยู่กับเขต 2 และเขต 3	9	1. นายเชวงศักดิ์ เศรษฐุมาศย์ 2. นายสุทวิช สุพรรณ 3. ร.ศ.ท.องค์ เทวคุปต์ 4. นายไพฑูรย์ โทคะไวทยะ 5. นายเฉลิม สุขเสริม	ประชาธิปัตย์ ประชาธิปัตย์ ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ชาติไทย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ เดือน พ.ศ.	เขตเลือกตั้ง จังหวัดอุบลราชธานี	ส.ส.ประเภทที่ 1 จำนวน-คน	ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	พรรคการเมือง
			6. นายโกศล มารมย์ 7. นายประสิทธิ์ จันทวารา 8. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ 9. นายยิ่ง สิทธีธรรม	ชาติไทย ชาติไทย ชาติไทย ชาติไทย

ที่มา : กนก วงษ์ตระหง่าน, คู่มือการเมืองไทย : 2475-2525 ข้อมูลพื้นฐานทางการเมืองไทย
(เอกสารอัดสำเนา, 2526), หน้า 374-457.

มนุชญ์ วัฒนโกเมร, ข้อมูลพื้นฐานพรรคการเมืองปัจจุบัน และพรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง
ปี 2522-2529 (กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์พลชัย, 2529).

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 : ข้อมูลการเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 อุบลราชธานี ปี 2522-2531

การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ เดือน พ.ศ.	เขตเลือกตั้งที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี	ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง	คะแนน	พรรคการเมือง
<u>ครั้งที่ 12</u> วันที่ 22 เมษายน 2522	มี ส.ส. ได้ 2 คน	1. นายคุศลิต โสภิตชา 2. นายไชยพจน์ ภู่อำชัย	19,898 16,999	อิสระ ชาติไทย
<u>ครั้งที่ 13</u> วันที่ 18 เมษายน 2526	มี ส.ส. ได้ 2 คน	1. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ 2. นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	35,519 27,639	อิสระ กิจสังคม
<u>ครั้งที่ 14</u> วันที่ 27 กรกฎาคม 2529	มี ส.ส. ได้ 3 คน เขตเลือกตั้งประกอบด้วย 7 อำเภอ คือ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอ ขามเฒ่า อำเภอเขมรราษฎร์ อำเภอเสนางคณิศร อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอโขงเจียม อำเภออุบลรัตนราชกัญญา อำเภอโพธิ์ไทร กิ่งอำเภอตาคลี	1. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์ 2. นายปรีชา เฉาพะพงษ์ชนะ 3. นายคุศลิต โสภิตชา	48,929 41,797 38,068	กิจสังคม กิจสังคม กิจประชาชน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การเลือกตั้งทั่วไป วันที่ เดือน พ.ศ.	เขตเลือกตั้งที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี	ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง	คะแนน	พรรคการเมือง
<u>ครั้งที่ 15</u> วันที่ 24 กรกฎาคม 2531	มี ส.ส.ได้ 3 คน แบ่งเขตเลือกตั้งเหมือน ปี 2529	1. นายคณิศ โสภิตธา 2. นายอดิศักดิ์ โภคกุลถนอมต์ 3. นายสุรศักดิ์ บัวขาว	51,119 50,812 42,389	กิจประชาคม กิจสังคม ประชาธิปัตย์

ที่มา : มนุษย์ วัฒนโก เมธ, ข้อมูลพื้นฐานพรรคการเมืองปัจจุบัน และพรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง ปี 2522-2529 (กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์พลชัย, 2529).

จากการสังเกตการณ์เลือกตั้งที่จังหวัดอุบลราชธานี, ระหว่างวันที่ 17 มิถุนายน - 27 กรกฎาคม 2531.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 : ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 อุบลราชธานี ปี 2522

ลำดับที่	ผู้สมัครรับเลือกตั้ง	พรรคการเมือง	หมายเลขประจำตัว	คะแนน	หมายเหตุ
1	นายคูด โสภิตชา	อิสระ	4	19,898	ได้รับการเลือกตั้ง
2	นายไชยพันธ์ ภูภาชัย	ชาติไทย	7	16,999	"
3	นายสุทวิช สุพรรณ	ชาติไทย	8	12,769	ไม่ได้รับการเลือกตั้ง
4	นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	อิสระ	2	12,758	"
5	นายสมพงษ์ โกศลวัฒน์	อิสระ	3	12,472	"
6	จ.ส.ต. เจลิมศักดิ์ ภูไชยศรี	อิสระ	9	7,017	"
7	นายยุทธชัย วงศ์ปัดสา	ประชาธิปไตย	1	6,126	"
8	นายคมกฤษ เคนบุปผา	อิสระ	11	5,786	"
9	นายฟอง สิทธิธรรม	อิสระ	10	4,843	"
10	นายขงยุทธ หังภท	อิสระ	12	4,797	"
11	นายสุพรรณ วงษ์สิงห์	กิจสังคม	5	4,159	"
12	นายประสาธ สายดวง	กิจสังคม	6	3,955	"
13	นายโกเกียรติ คาวหน	ชาติประชาธิปไตย	14	1,652	"
14	นายเสน่ห์ จุมพระบุตร	อิสระ	15	1,305	"
15	นายวรกาล ไชยกาล	อิสระ	13	830	"

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานการวิจัยการเลือกตั้ง สมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2523), หน้า 539.

ตารางที่ 7 : ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4 อุบลราชธานี ปี 2526

ลำดับที่	ผู้สมัครรับเลือกตั้ง	พรรคการเมือง	หมายเลขประจำตัว	คะแนน	หมายเหตุ
1	นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์	อิสระ	11	35,519	ได้รับการเลือกตั้ง
2	นายสมนึก ทองรุ่งโรจน์	กิจสังคม	3	27,639	"
3	นายคูจิต โสภิตชา	กิจสังคม	2	24,533	ไม่ได้รับการเลือกตั้ง
4	พ.อ.พิบูลศักดิ์ นาคีรักษ์	ชาติไทย	1	14,405	"
5	นายสุทวิทย์ สุพรรณ	ชาติไทย	5	13,831	"
6	นายมัธยม เรืองแสน	ประชากรไทย	4	5,477	"
7	พ.อ.อ. วิชัย จันทกุล	ประชาเสรี	10	5,389	"
8	นายเชิด สุวรรณคุณ	ประชาธิปไตย	7	4,756	"
9	นายค่อนจันทร์ แก้วทิพย์	อิสระ	6	3,985	"
10	นายวิจิตร ช้างสาร	อิสระ	12	3,876	"
11	นายจเร ไชยแสง	อิสระ	13	3,718	"
12	น.อ.ชลิต มุกสิกโชติ	ประชาเสรี	9	1,955	"
13	นายพงษ์พจน์ มุกสิกโชติ	ชาติประชาธิปไตย	15	1,573	"
14	นายไชยพจน์ กุภาชัย	อิสระ	14	906	"
15	นายสถิตย์ สุธิงกุล	ชาติประชาธิปไตย	8	617	"
16	ร.ต.อ.อุทธีรงค์ เต็มฉิน	อิสระ	16	263	"

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานการวิจัยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2526 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2526), หน้า 327.